

УДК 343.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.4.23>

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ ЖІНКИ- ПЕДОФІЛА

Нестерова І.А.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правової політики
Ужгородського національного університету*

ORCID: 0000-0003-0481-2965

e-mail: iryna.nesterova@uzhnu.edu.ua

Нестерова І.А. Кримінологічний портрет жінки-педофіла.

Стаття присвячена комплексному кримінологічному аналізу особистості жінки-педофіла як специфічного суб'єкта сексуальних кримінальних правопорушень щодо дітей. Актуальність дослідження зумовлена зростанням наукового інтересу до гендерних аспектів злочинності, високим рівнем латентності сексуальних посягань, учинених жінками, а також поширеними у суспільстві стереотипними уявленнями про жінку як «незагрозливого» суб'єкта насильницької поведінки. У роботі обґрунтовано, що такі уявлення істотно ускладнюють виявлення, фіксацію та запобігання сексуальним кримінальним правопорушенням щодо дітей.

Метою статті є формування кримінологічного портрета жінки-педофіла на основі аналізу соціально-демографічних, соціально-рольових, морально-психологічних та кримінально-правових ознак. У межах дослідження використано загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, зокрема аналіз, синтез, системно-структурний, порівняльно-правовий та міждисциплінарний підходи.

Доведено, що жінка-педофіл характеризується поєднанням емоційної нестабільності, порушень саморегуляції, зниженого рівня емпатії, труднощів у формуванні зрілих міжособистісних стосунків, а також схильності до маніпулятивної поведінки. Значна частина таких осіб має досвід фізичного, психологічного або сексуального насильства у минулому, що впливає на формування викривлених моделей сексуальної поведінки та девіантних установок.

Обґрунтовано, що сексуальні правопорушення жінок щодо неповнолітніх здебільшого реалізуються у межах найближчого соціального оточення дитини, де правопорушниця має статус матері, родички, опікунки або особи, якій довірено догляд.

Зроблено висновок, що жіноча педофілія є окремим кримінологічним феноменом, який потребує спеціального наукового дослідження та врахування при розробленні кримінально-правових і профілактичних заходів. Наголошено на необхідності впровадження гендерно чутливих моделей запобігання сексуальним кримінальним правопорушенням щодо неповнолітніх та удосконалення міждисциплінарної взаємодії у сфері захисту прав дитини.

Ключові слова: жіноча злочинність, педофілія, сексуальні кримінальні правопорушення, кримінологічний портрет, психологічні особливості правопорушника, гендерні аспекти злочинності.

Nesterova I.A., Criminological profile of a female pedophile.

The article is devoted to a comprehensive criminological analysis of the personality of a female pedophile as a specific subject of sexual criminal offenses against minors. The relevance of the study is determined by the growing scientific interest in gender aspects of crime, the high level of latency of sexual offenses committed by women, as well as persistent social stereotypes that perceive women as inherently non-aggressive and incapable of sexual violence. Such perceptions significantly complicate the detection, registration, and prevention of sexual crimes against children.

The purpose of the article is to develop a criminological profile of a female pedophile based on the analysis of socio-demographic, social-role, moral-psychological, and criminal-legal characteristics. The research methodology includes general scientific and special legal methods of cognition, such as analysis and synthesis, systemic-structural, comparative-legal, and interdisciplinary approaches.

The study substantiates that female pedophiles are characterized by emotional instability, impaired self-regulation, a reduced level of empathy, difficulties in forming mature interpersonal relationships, and a tendency toward manipulative behavior. A significant proportion of such offenders have a history of physical, psychological, or sexual abuse, which contributes to the formation of distorted sexual behavior patterns and deviant attitudes. It is argued that sexual offenses committed by women against minors are predominantly realized within the victim's immediate social environment, where the offender often holds the role of a mother, relative, caregiver, or guardian.

The article demonstrates that gender stereotypes contribute to the underreporting of crimes committed by women, resulting in a distorted statistical representation of female involvement in sexual offenses against children. This leads to an underestimation of the actual scale of the phenomenon and reduces the effectiveness of preventive measures.

It is concluded that female pedophilia constitutes a distinct criminological phenomenon that requires independent scientific analysis and consideration in the development of criminal policy and preventive strategies.

The author emphasizes the need for gender-sensitive prevention models, improvement of interdisciplinary cooperation, and the development of specialized approaches to early detection and prevention of sexual crimes against minors.

Key words: female criminality, pedophilia, sexual offenses, criminological profile, psychological characteristics of offenders, gender aspects of crime.

Постановка проблеми. Однією з актуальних та дискусійних проблем, пов'язаних з проти-правною поведінкою щодо неповнолітніх, є сексуальні кримінальні правопорушення. Традиційно такі посягання асоціюються переважно з чоловіками, але статистичні дані та дослідження науковців доводять, що жінки все частіше стають суб'єктами таких кримінальних правопорушень. Цей факт значно ускладнює профілактику, виявлення та запобігання даним видам правопорушень.

Кримінологічний портрет жінок, які вчиняють сексуальні кримінальні правопорушення щодо неповнолітніх є предметом міждисциплінарного вивчення, що включає кримінологію, психологію, судову медицину, психіатрію та окремі соціальні науки. Це й зумовлює інтерес кримінологічного дослідження даної проблематики.

З огляду на це **метою дослідження** є формування кримінологічного портрета жінки-педофіла на основі аналізу соціально-демографічних, соціально-рольових, морально-психологічних та кримінально-правових ознак. У межах дослідження використано загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, зокрема аналіз, синтез, системно-структурний, порівняльно-правовий та міждисциплінарний підходи.

Стан опрацювання проблематики. Проблематиці дослідження жіночої злочинності присвячено чимало робіт. Серед вітчизняних дослідників, які присвятили чимало праць вивченню жіночої злочинності, слід зазначити таких вчених, як О.М. Джу́жа, А.П. Закалюк, Л.М. Козлюк, В.В. Голина, М.І. Мельник, Ю.В. Баулін, а також зарубіжних кримінологів Т. Ганнон, М. Роуз, С. Тоздан, А. Деккер, П. Брікен та ін.

Вітчизняні та зарубіжні дослідження в основному присвячені аналізу соціально-демографічних, психологічних і поведінкових (девіантних) аспектів жіночої злочинності, однак немає достатньої кількості спеціалізованих праць саме щодо жіночої педофілії. Саме кримінологічному аналізу девіантної поведінки жінок, які вчиняють сексуальні кримінальні правопорушення щодо неповнолітніх, приділено недостатнього уваги, що й зумовило актуальність теми даної статті.

Виклад основного матеріалу. Не дивлячись на чисельні наукові дослідження, проблема кримінологічного аналізу правопорушника залишається актуальною та такою, що потребує подальших досліджень. Це пов'язано з швидкою трансформацією різних соціальних відносин та процесів, формуванню нових злочинних проявів та необхідністю адаптації кримінологічного аналізу до сучасних викликів, в тому числі питань гендерних особливостей протиправних дій.

В кримінологічній науці особистість правопорушника у механізмі протиправної поведінки традиційно визначається як основний, центральний елемент, який об'єднує соціально-демографічні, правові та психологічні фактори її формування. Тому слід погодитися з кримінологами, які наголошують на тому, що без особи злочинця неможливе й саме вчинення кримінального правопорушення [1, с. 71].

Особи, що вчинили кримінально карані діяння, характеризуються великою кількістю притаманних їм ознак та особливостей, що стосуються їх становища в суспільстві, життєвих позицій, стереотипів поведінки, внутрішнього світу тощо [2, с. 108]. У зв'язку з цим виникає важливе теоретичне та практичне завдання виокремлення типових, характерних властивостей, ознак особи злочинця, що їх прийнято охоплювати поняттям «кримінологічна структура особи злочинця». Найчастіше кримінологи виокремлюють (іноді з незначними відмінностями) такі її складові: соціально-демографічні, соціально-рольові, морально-психологічні, кримінально-правові ознаки [3, с. 241–243; 4, с. 37–40].

Соціально-демографічна характеристика особи злочинця включає відомості, пов'язані з статтю, віком, освітою, родом занять, сімейним станом, рівнем матеріальної забезпеченості, приналежністю до міського чи сільського населення та ін. [2, с. 108].

Під соціально-рольовими ознаками прийнято розуміти реальні соціальні функції конкретної особи, зумовлені її становищем в системі суспільних відносин, належністю до певної соціальної групи. Як відзначає О.Ю. Шостко, існує два моменти, які потрібно досліджувати, вивчаючи особистість конкретного злочинця: 1) яку соціальну роль виконує суб'єкт в родині, колективі, у колі друзів, в суспільстві; 2) якою є ця роль в уявленні самого злочинця [5, с. 93].

Кримінально-правові ознаки включають відомості, пов'язані з спрямованістю і мотивацією злочинної поведінки, ставленням винного до вчиненого, попередньою судимістю, вчиненням злочину одноособово чи в співучасті тощо.

Морально-психологічні якості дають можливість дізнатися про причини виникнення в особи мотивів протиправної поведінки, здійснювати прогнозування майбутньої поведінки, а отже, впроваджувати необхідні профілактичні засоби [5, с. 91].

Невід'ємною складовою загальної злочинності є жіноча злочинність, яка істотно менше ніж чоловіча. Останні кримінологічні дослідження доводять, що частка жінок серед осіб, засуджених за кримінальні правопорушення, становить приблизно 11–12% всіх засуджених упродовж останніх років, що вказує на певну стабільність гендерної структури кримінальності в Україні. Найпоширенішими серед кримінальних правопорушень, скоєних жінками, є злочини проти власності (наприклад, крадіжки) та злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів [6, с. 130].

Кримінологічний аналіз різних аспектів жіночої злочинності доводить, що жіноча злочинність має свої специфічні тенденції, спричинені не лише соціально-економічними умовами, а й традиційними гендерними ролями та соціальними очікуваннями.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) визначає педофілію як парафілічний розлад, що характеризується стійким або переважним сексуальним потягом до допубертатних дітей (зазвичай віком до 13 років), який може проявлятися у фантазіях, імпульсах або поведінці. Для діагностування розладу такі потяги мають бути тривалими (не менше 6 місяців) і спричиняти клінічно значущий дистрес або порушення соціального функціонування, або реалізовуватися в поведінці [7].

Педофілія як сексуальний інтерес до дітей і відповідні кримінальні правопорушення щодо неповнолітніх є однією з найтяжчих категорій злочинних проявів. За результатами українських досліджень, сексуальне насильство зазвичай вчиняють чоловіки – 96,3%, однак 3,7% – жінки [8, с. 94].

За думкою європейських дослідників, вивчення саме жіночих правопорушень в даній сфері, як і самих жінок – правопорушниць, є досить проблемним, тому що сьогодні є соціальним табу. Навіть спеціалісти у сфері охорони здоров'я або правосуддя, в багатьох випадках реагують неадекватно у випадках сексуального насильства щодо дітей, вчиненого жінками [9]. В багатьох випадках такі повідомлення неповнолітніх про неадекватні сексуальні дії жінок сприймаються як дитячі фантазії, недовірливо. Таким, чином, правопорушниці отримують доступ до своєї потенційної жертви.

Дослідження показують, що показники жінок-секс-правопорушниць відносно дітей можуть бути недооцінені через культурні табу, меншу кількість офіційних звернень та відмінності у способі фіксації злочинів [10].

Високий рівень латентності сексуальних проявів щодо неповнолітніх з боку жінок можна пояснити також через соціальні уявлення, що жінки «не можуть» бути сексуальними агресорами. Тому про факти проявів жіночої педофілії не повідомляється в правоохоронні органи через нерозуміння того, що відбулось, через сором, страх та ін.

На думку дослідника Л.Г. Козлюка, незначний відсоток жінок серед загальної кількості правопорушників, що вчинили сексуальні насильницькі дії щодо неповнолітніх, зумовлено високим рівнем латентності та психологічним зв'язком з дитиною, адже вона є матір'ю [11, с. 245].

Нещодавно скандал у США викликала публікація газетою Houston Press рейтингу «Топ-10 «найгарячіших» жінок-сексуальних злочинців». Журналіст видання Річард Коннеллі склав рейтинг збоченок штату Техас (з фотографіями), жертвами яких ставали діти і підлітки у віці від двох до шістнадцяти років. Як зазначив автор, переважна більшість злочинців, які проходять через Департамент сексуальних злочинів, є чоловіками, але серед них трапляються і жінки, які відрізняються від профілю стереотипного збоченця [12]. Метою шокуючої статті було показати громадянам, що «збоченці – це не тільки неохайні товсті хлопці у розтягнутих футболках, які пропонують дітям покататися. Люди повинні розуміти, що часто ті, кого вони сприймають за цілком нормальних і навіть привабливих, можуть виявитися справжніми чудовиськами [12]. Таким чином, він спробував вберегти батьків від зайвої безпечності.

За даними вибіркового дослідження, середній вік жертв сексуального насильства, за даними досліджень, коливається в межах від 26 до 36 років [13]. Наприклад, дослідник К. Фаллер повідомляє про вибірку з 40 жертв сексуального насильства із середнім віком 26,1 року [14], а також про іншу вибірку з 72 жертв із середнім віком 28 років [13]. Науковці П. Натан П. та Т. Ворд надають дані щодо 12 жертв, середній вік яких становив 30 років [15].

Зарубіжні дослідження вказують на низький соціально-економічний статус правопорушниць та рівень професійної підготовки [16]. Такі жінки переважно соціально вразливі, в більшості випадках мають низький рівень матеріального забезпечення та працюють у сферах, пов'язаних з дітьми.

Як правило, сексуальні злочинниці знаходять своїх жертв у найближчому соціальному колі. Часто є опікунами своїх жертв, тобто матерями, іншими родичами чи нянями [13].

За результатами дослідження В. Бернера, П. Брікена та А. Хілла, понад 50% правопорушниць самі зазнавали сексуального та/або фізичного насильства у минулому [17].

Для цієї категорії осіб характерні проблеми з психічним здоров'ям, зокрема зловживання психоактивними речовинами, а також розлади особистості (переважно пасивного та/або залежного типу), що супроводжуються низьким рівнем самооцінки [18].

Аналізуючи психологічні риси жінки-педофіла, звертаємо увагу на її емоційну нерівноваженість, високий рівень імпульсивності, низький рівень або відсутність емпатії, здатність до маніпуляцій. Це співпадає з даними щодо загальних психологічних характеристик жінок, які вчиняють насильницькі злочини, де частіше виявляються тривожність, депресивність та підвищена реактивність в умовах стресу. Дослідники також вказують на низький рівень саморегуляції таких осіб. У дорослому віці такі жінки в більшості випадків не мають постійних інтимних відносин або зазнають насильства в стосунках.

Жінки-педофіли часто мають виражений низький рівень емоційної саморегуляції, що проявляється в труднощах до адаптації в соціальних ситуаціях, труднощах у встановленні здорових міжособистісних меж. Як зазначає Костицький М.В., такі риси характерні для осіб із акцентуаціями характеру або залишковими проявами ранніх травм. У більшості людей з психічними аномаліями переважають нормальні психічні явища, проте порушення емоційної стабільності призводять до труднощів у регуляції поведінки [19, с. 15].

Висновки. Таким чином, в системі комплексного кримінологічного дослідження жінки-педофіла як специфічного типу сексуального правопорушника, відзначаємо, що її особистість якого формується під впливом сукупності соціально-демографічних, соціально-рольових, морально-психологічних та кримінально-правових чинників. Доведено, що жіноча педофілія не є випадковим або поодиноким явищем, а становить окрему, хоча й в більшості випадках латентну складову сексуальної злочинності щодо дітей, що потребує подальшого наукового вивчення.

Гендерна специфіка кримінологічного аналізу правопорушниць такого типу проявляється у різних формах злочинних проявів та механізмів маскуванню злочинної поведінки. Соціальне табу та закріплені в суспільстві уявлення про жінку як материнську, доглядову та «безпечну» фігуру значною мірою знижують рівень суспільної настороженості та критичної оцінки її дій, що створює сприятливі умови для легкого доступу до дитини та вчинення злочинних дій сексуального характеру. Саме ця обставина обумовлює високий рівень латентності сексуальних кримінальних правопорушень, учинених жінками, та ускладнює їх офіційне виявлення і фіксацію.

Визначено, що основною складовою кримінологічного портрета жінки-педофіла є морально-психологічна ознака. Такі жінки характеризуються порушенням емоційної сфери, зниженою здатністю до емпатії (або її відсутністю), імпульсивністю, емоційною залежністю, зниженим рівнем саморегуляції. У багатьох випадках простежується поєднання залежного або пасивного типу особистості з тенденцією до маніпулятивної поведінки, що дозволяє жінці утримувати контроль над дитиною без застосування відкритого фізичного насильства.

Чисельні дослідження доводять, що значна частина жінок, які вчиняють сексуальні правопорушення щодо дітей, самі зазнали сексуального, фізичного або психологічного насильства, переважно в дитячому чи підлітковому віці. Такий травматичний досвід може сприяти формуванню викривлених моделей сексуальної поведінки, порушенню процесів сприйняття соціальних норм, що в подальшому може трансформуватися у девіантні сексуальні установки.

Автор поділяє думку науковців, які стверджують, що жіноча педофілія найчастіше реалізується у межах найближчого соціального оточення дитини. Статус матері, родички, опікунки або особи, яка здійснює догляд, дозволяє жінці поєднувати функції турботи та контролю, що істотно знижує ймовірність своєчасного виявлення правопорушення. Протиправна поведінка такої особи характеризується поступовістю, психологічною залежністю жертви та використанням емоційних механізмів впливу, а не відкритої агресії.

Автор звертає увагу на те, що офіційна статистика не відображає реальних масштабів жіночої педофілії. Неповна (або викривлена) картина стану жіночої педофілії та низький рівень звернень громадян до правоохоронних органів є наслідком соціальних табу, страху стигматизації та недовіри до свідчень дітей. Тому виникає потреба перегляду існуючих підходів до кримінологічного обліку та аналізу сексуальних правопорушень щодо неповнолітніх.

Таким чином, виникає необхідність подальшого розвитку кримінологічних досліджень жіночої педофілії як окремого напрямку наукових досліджень. Комплексний аналіз особистості жінки-педофіла має стати підґрунтям для удосконалення кримінально-правової політики, підвищення ефективності міжвідомчої взаємодії у сфері захисту дітей та формування сучасних методів раннього виявлення й запобігання сексуальним кримінальним правопорушенням щодо дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінологія: підручник для студентів вищих навч. закладів / [О.М. Джуца, Я.Ю. Кондратьєв, О.Г. Кулик, П.П. Михайленко та ін.]; за заг. ред. О.М. Джуци. К.: Юрінком Інтер, 2002. 416 с.
2. Nesterova I.A. Mental abnormalities in the system of criminological signs of criminal's personality. *Науковий вісник УжНУ. Серія Право, № 90. Частина 4.* 2025. С. 106-110. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/339887>.
3. Батиргарєєва В. С. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні проблеми: монографія. Х.: Право, 2009. 576 с.
4. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: підручник / [І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.]; за заг. ред. В. В. Голіни. 2-ге вид. перероб. і доп. Х.: Право, 2009. 288 с.
5. Кримінологія: підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головікіна. Х.: Право, 2014. 440 с.
6. Khashev V. Some issues of criminological characteristics of female crime in Ukraine / V. Khashev, A. Chorna. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs: Scientific Journal.* 2021. Special Issue № 1 (113). P. 130-136. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/15676/1/24.pdf>.
7. ICD – 11 for Mortality and Morbidity Statistics. 2025 – 01/ URL: <https://icd.who.int/browse/2025-01/mms/en>.
8. Романцова С.В. Запобігання сексуальному насильству щодо дітей в Україні: дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.08. Львівський державний університет внутрішніх справ, Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 2018. 244 с.
9. Mellor D., Deering R. Professional response and attitudes toward female-perpetrated child sexual abuse: A study of psychologists, psychiatrists, probationary psychologists and child protection workers. *Psychol. Crime Law.* 2010; 16. P. 415–438. URL: <https://doi:10.1080/10683160902776850>.

10. Tozdan S, Briken P, Dekker A. Uncovering Female Child Sexual Offenders-Needs and Challenges for Practice and Research. *Journal of Clinical Medicine*. 2019, Mar 22. № 8(3). P. 401. URL: <https://doi.org/10.3390/jcm8030401>.
11. Козлюк Л. Г. Соціально-демографічна характеристика злочинців, які вчинили статевий злочин щодо неповнолітнього. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 10. С. 245–248. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal>.
12. У США опублікували Топ-10 «найгарячіших» педофілок. URL: <https://tsn.ua/tsikavinki/ussha-opublikovali-top-10-naygaryachishih-pedofilok.html>.
13. Faller K.C. A clinical sample of women who have sexually abused children. *J. Child Sexual Abuse*. 1995;4. P. 13–30. URL: https://doi.org/10.1300/J070v04n03_02.
14. Faller K.C. Women who sexually abuse children. *Violence Vict*. 1987. № 2. P. 263–276. URL: <https://doi.org/10.1891/0886-6708.2.4.263>.
15. Nathan P., Ward T. Female sex offenders: Clinical and demographic features. *J. Sex. Aggress*. 2002. № 8. P. 5–21. URL: <https://doi.org/10.1080/13552600208413329>.
16. Nathan P., Ward T. Females who sexually abuse children: Assessment and treatment issues. *Psychiatr. Psychol. Law*. 2001. № 8 Pp. 44–45. URL: <https://doi.org/10.1080/13218710109525003>.
17. Berner W., Briken P., Hill A. Female Sexual Offenders. In: Saleh F.M., Grudzinskas A.J., Bradford J.M., Brodsky D.J., editors. *Sex Offenders- Identification, Risk Assessment, Treatment, and Legal Issues*. Oxford University Press. Oxford, UK. 2009.
18. Hunter J.A., Mathews R. Sexual deviance in females. In: Laws D.R., O'Donohue W.T., editors. *Sexual Deviance: Theory, Assessment, and Treatment*. Guilford Press; New York, NY, USA: 1997. pp. 465–480.
19. Костицький М. В. Психологічні фактори впливу на особу злочинця. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2014. № 10. С. 12–19. URL: <https://visnyk.iful.edu.ua>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 5.01.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026
Дата публікації: 5.03.2026

© Нестерова І.А., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0